

Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος
Πολυτεχνική Σχολή
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Σημειώσεις μαθήματος **ENE2310: Τεχνική Υδρολογία**

Διάλεξη 2
11/03/2022

Βασιλική Συγγούνα
Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος
Πανεπιστήμιο Πατρών

Στοιχεία Μετεωρολογίας

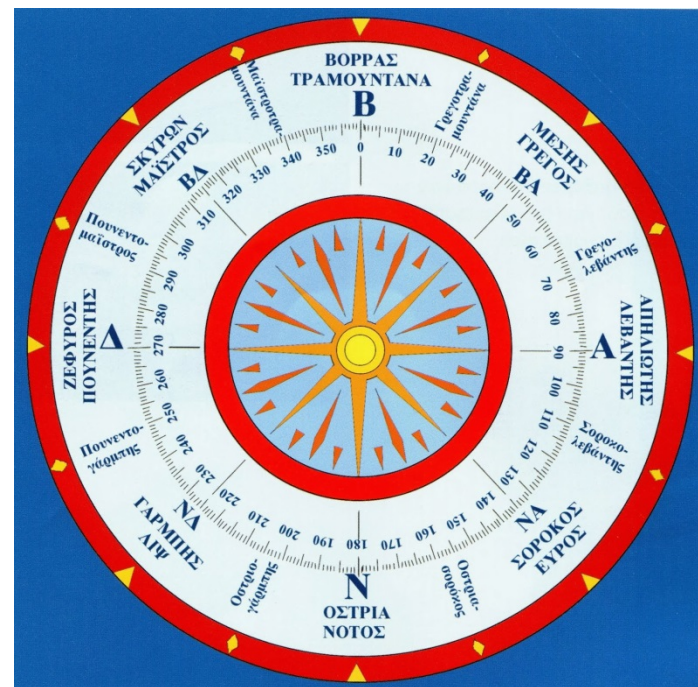
Άνεμος

- Η οριζόντια κίνηση του ατμοσφαιρικού αέρα.
- Χαρακτηρίζεται από ταχύτητα και διεύθυνση.
- Μονάδες $\longrightarrow$ m/s, km/h, knots*
- * knots = κόμβοι (1 kn = 1,85 km/h)
- Η μέτρηση της ταχύτητας του ανέμου γίνεται με **Ανεμόμετρα**.

Κλίμακα Beaufort

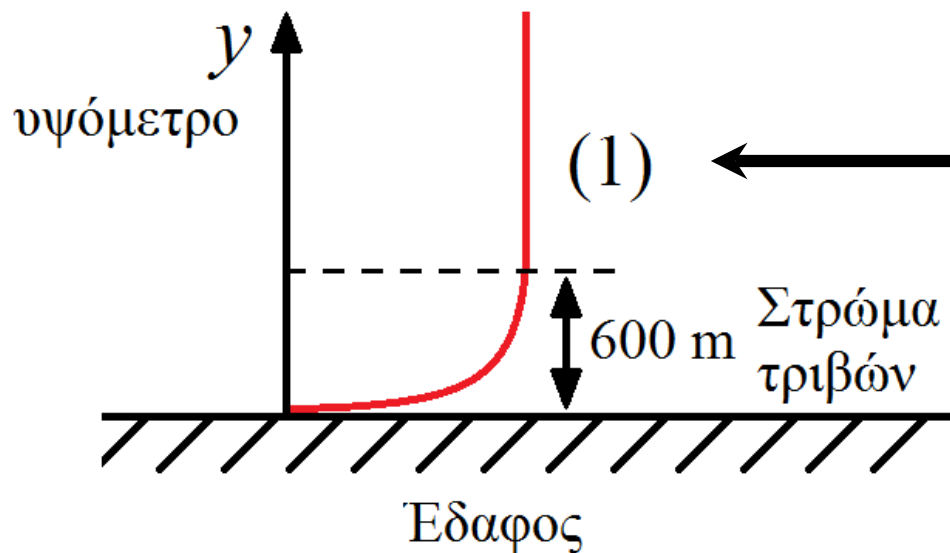
- Βασίζεται στην επιρροή του ανέμου.
- Καλύπτει περιοχές ταχύτητας και όχι μία μόνο συγκεκριμένη τιμή.

Ανεμολόγιο (Διεύθυνση Ανέμων)

Στοιχεία Μετεωρολογίας

Κατακόρυφη κατανομή ταχύτητας ανέμου

Το τμήμα (1) είναι κατακόρυφο διότι έχουν αποσβεστεί οι τριβές.

Στρώμα τριβών λόγω αντιστάσεων από εμπόδια (δέντρα κτλ).

Εκθετικός νόμος:
$$\frac{u_2}{u_1} = \left(\frac{z_2}{z_1} \right)^m \longrightarrow \text{Λόγος ταχυτήτων} = (\text{Λόγος υψών})^m$$

όπου: u_1 είναι η ταχύτητα του ανέμου στο ύψος z_1 .
 u_2 είναι η ταχύτητα του ανέμου στο ύψος z_2 .
 m είναι μία σταθερά (συνήθως $m = 1/7$)

Στοιχεία Μετεωρολογίας

Παράδειγμα

Οι μετρήσεις δύο ανεμομέτρων έδειξαν ότι η ταχύτητα του ανέμου σε ύψος 3 m και 6 m είναι 1,67 m/s και 1,84 m/s αντίστοιχα. Να προσδιοριστεί η ταχύτητα του ανέμου σε ύψος 10 m.

Λύση

Αρχικά κάνουμε χρήση του εκθετικού νόμου για τον προσδιορισμό του m

$$\frac{u_{6m}}{u_{3m}} = \left(\frac{z_{6m}}{z_{3m}} \right)^m \Rightarrow \ln \left(\frac{u_{6m}}{u_{3m}} \right) = m \cdot \ln \left(\frac{z_{6m}}{z_{3m}} \right) \Rightarrow m = \frac{\ln(u_{6m}/u_{3m})}{\ln(z_{6m}/z_{3m})} \Rightarrow m = 0,1398$$

Έπειτα κάνουμε χρήση του εκθετικού νόμου για τον υπολογισμό του u_{10m}

$$\frac{u_{10m}}{u_{3m}} = \left(\frac{z_{10m}}{z_{3m}} \right)^m \Rightarrow u_{10m} = u_{3m} \left(\frac{z_{10m}}{z_{3m}} \right)^m \Rightarrow u_{10m} = 1,67 \cdot \left(\frac{10}{3} \right)^{0,1398} \Rightarrow \boxed{u_{10m} = 1,97 \text{ m/s}}$$

Στοιχεία Μετεωρολογίας

Ορισμοί

Αέρια μάζα: Είναι μία μάζα αέρα πελωρίων διαστάσεων με ομοιόμορφες φυσικές ιδιότητες (θερμοκρασία, υγρασία).

Θερμή ή ψυχρή αέρια μάζα, ανάλογα με το αν είναι θερμότερη ή ψυχρότερη από την επιφάνεια πάνω από την οποία κινείται.

Μέτωπο: Η τομή της επιφάνειας του εδάφους με τη μεταβατική επιφάνεια που σχηματίζεται ανάμεσα σε θερμές και ψυχρές αέριες μάζες.

Ψυχρό μέτωπο: Ψυχρές αέριες μάζες εκτοπίζουν θερμές μάζες.

Θερμό μέτωπο: Θερμές αέριες μάζες εκτοπίζουν ψυχρές μάζες.

Ανώτερο μέτωπο: Ο ψυχρός αέρας κινείται ταχύτερα και αντικαθιστά πλήρως το θερμό αέρα κοντά στην επιφάνεια του εδάφους και έτσι το μέτωπο μεταφέρεται ψηλότερα στην ατμόσφαιρα.

Στοιχεία Μετεωρολογίας

Ορισμοί

Δύναμη Coriolis: Δύναμη λόγω της περιστροφικής κίνησης της γης.

Κυκλώνες: Είναι αέριες μάζες με περίπου κυκλική διατομή. Η πίεση στο κέντρο είναι χαμηλή και η κίνηση του αέρα γίνεται προς το εσωτερικό. Λόγω της Coriolis η κίνηση γίνεται ελικοειδής και οι αέριες μάζες κινούνται προς τα πάνω. Είναι στοιχεία κακού καιρού, συνδέονται με κατακρημνίσεις.

Αντικυκλώνες: Είναι αέριες μάζες με περίπου κυκλική διατομή. Η πίεση στην περιφέρεια είναι χαμηλή και η κίνηση του αέρα γίνεται προς το εξωτερικό. Είναι στοιχεία καλού καιρού, δεν συνδέονται με σημαντικές κατακρημνίσεις.

Σημείωση: Η δημιουργία μετώπων και κυκλώνων συνήθως οφείλεται σε συνθήκες μεγάλης κλίμακας.

Στοιχεία Μετεωρολογίας

Θερμοκρασία

Μέτρηση με **θερμόμετρα** ή **θερμογράφους**. Τα όργανα αυτά τοποθετούνται μέσα σε μετεωρολογικούς κλωβούς για προστασία σε ύψος 2m από το έδαφος.

$$\text{Μέση ημερήσια θερμοκρασία} = \frac{T_{08:00} + T_{14:00} + 2 \cdot T_{20:00}}{4}$$

Κανονική θερμοκρασία (ημερήσια, μηνιαία ή ετήσια): Είναι ο μέσος όρος μιας ορισμένης 30ετίας και χρησιμεύει ως βάση σύγκρισης.

Παρατηρήσεις

Στην τροπόσφαιρα η σχέση της θερμοκρασίας με το ύψος είναι σχεδόν γραμμική, με σταδιακή μείωση - 0,65 °C /100 m.

Η παραπάνω σχέση παρουσιάζει μη ομαλή συμπεριφορά κοντά στην επιφάνεια του εδάφους λόγω μεγάλων θερμοκρασιακών μεταβολών.

Ατμοσφαιρικές Κατακρημνίσεις

Είναι οι διάφορες μορφές υπό τις οποίες το νερό αποβάλλεται από την ατμόσφαιρα και επανέρχεται στην επιφάνεια της γης.

Οι μορφές που ενδιαφέρουν την Τεχνική Υδρολογία είναι:

- **Η βροχή:** Σταγονίδια με διάμετρο 0,5 - 6 mm.
- **Το χιόνι:** Νιφάδες με διάμετρο έως και μερικά cm.

Προϋποθέσεις για εμφάνιση ατμοσφαιρικών κατακρημνίσεων:

1. Η ύπαρξη νερού στην ατμόσφαιρα με τη μορφή υδρατμών.
2. Συμπύκνωση των υδρατμών, μετατροπή σε υγρή ή στερεά κατάσταση, δημιουργία σταγονιδίων (σχηματισμός νεφών).
3. Συνένωση των σταγονιδίων και αύξηση του μεγέθους τους ώστε να μπορούν να φτάσουν μέχρι την επιφάνεια της γης.

Παρατήρηση

Ο σχηματισμός νεφών δεν συνοδεύεται πάντα από βροχόπτωση.

Ατμοσφαιρικές Κατακρημνίσεις

Ύψος βροχής: Είναι το πάχος του στρώματος νερού που δημιουργείται πάνω από μία επίπεδη και στεγανή επιφάνεια (mm).

$$\text{Ένταση βροχής} = \frac{\text{ύψος βροχής}}{\text{διάρκεια βροχής}} \left[\frac{\text{mm}}{\text{hr}} \right]$$

Η ένταση της βροχής είναι πολύ σημαντική για την Τεχνική Υδρολογία, ιδιαίτερα όταν αναφερόμαστε σε πλημμύρες.

Η **μέτρηση** της βροχής γίνεται με:

- **Το βροχόμετρο:** Μέτρηση του ύψους βροχόπτωσης με συλλογή σε μετρητικό δοχείο, όχι όμως έντασης.
- **Το βροχογράφο:** Μέτρηση της έντασης των βροχών, συνεχής καταγραφή σε συνάρτηση με το χρόνο.

Σφάλματα Μετρήσεων : Λόγω του οργάνου (2-10%), λόγω εξάτμισης (4%), λόγω χιονόπτωσης (έως 50%) και λόγω του παρατηρητή (**σημαντικότερα**).

Ατμοσφαιρικές Κατακρημνίσεις

Στερεές κατακρημνίσεις

Χιόνι: Χαρακτηρίζεται από το ισοδύναμο ύψος νερού το οποίο περιέχει.

Ισοδύναμο ύψος νερού: Η ποσότητα νερού που θα πάρουμε αν λιώσουμε ένα δείγμα χιονιού.

Λόγος χιονιού / νερού:

$$\text{Φρέσκο χιόνι} \longrightarrow \frac{h_{\text{χιονιού}}}{h_{\text{νερού}}} = \frac{15}{1} \sim \frac{10}{1}$$

$$\text{Παλαιό χιόνι} \longrightarrow \frac{h_{\text{χιονιού}}}{h_{\text{νερού}}} = \frac{5}{1} \sim \frac{2}{1}$$

Η ανάλυση για το χιόνι είναι ιδιαίτερα σημαντική για την πρόβλεψη ανοιξιάτικων απορροών (πλημμύρων).

Βροχόμετρα: Μέτρηση από την ΕΜΥ δύο φορές ημερησίως (08:00 και 20:00).

Ετήσιο ύψος βροχής: Αναφέρεται στο Υδρολογικό έτος (όχι στο ημερολογιακό).

Τεχνική Υδρολογία

Βιβλιογραφία

- Τεχνική Υδρολογία, Λευθεριώτης Γεώργιος, Σημειώσεις Μαθήματος, Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Πατρών, 2021.
- Τεχνική Υδρολογία, Σακκάς Ι.Γ., Τόμος 1, Υδρολογία Επιφανειακών Υδάτων, Εκδόσεις Αϊβάζης, 2007.
- Τεχνική Υδρολογία, Μιμίκου Μ.Α., Μπαλτάς Ε.Α. 6^η έκδοση, Εκδόσεις Παπασωτηρίου, 2018.
- Υδατικοί Πόροι II: Εφαρμογές Τεχνικής Υδρολογίας, Τσακίρης Γ., Βαγγέλης Χ. Εκδόσεις Συμμετρία, 2009.